

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

52. An dispensatio concessa Subdiacono, ut possit uxorem ducere liberet eum à reiteratione Officij divini? Et quid est dicendum, si fingamus Titium matrimonium ratum cum Catharina contraxisse, & ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

est enim illi facultas inchoata dispensatio, & exemptio à lege communi, quia ceteri adire superiorem tenentur pro absolutione; ipse vero ab illa obligatione exemptus: ergo tanquam dispensatio in lege est strictè interpretanda: ergo non debet extendi ad omnes casus, quibus verba adaptari possunt. Notanter appositè strictè interpretandam esse, si ob bonum prius abfoluendi concessa fuit facultas: nam si ob bonum commune, vel ob aliquod singulare ita graue, & necessarium, vt eius grauitas præponderet derogationi legis communis, concessa facultas latè tunc interpretanda erit. Ita Palaus, cui ego addo Suarez de Religion. tom. 2. lib. 6. de voto, cap. 16. n. 2.

5. Sed affirmatiuam sententiam, nempe talem facultatem esse latè interpretandam, tradunt aliqui, ac proinde comprehendere non solum peccata commissa, sed etiam committenda: tum quia verba generaliter prolata, generaliter sunt intelligenda; tum etiam quia fauet animæ salutis, ne peccator in peccatis fordescat. Et ita tenent Salas de legibus, disp. 17. sect. 8. num. 51. & Bonacina disputat. 1. quest. 3. punct. 7. §. 1. num. 11.

RESOL. LI.

An Pontifex possit dispensare in recitatione Horarum Canonicarum?

Et an recitatio Horarum Canonicarum sit de iure diuino, vel etiam de iure naturali; & qualitas Officij sit de iure positivo Ecclesiastico?

Et an Papa possit dispensare cum quocumque Clerico, vel Regulari, vt licitè possit vti Breuiario quod ei libuerit?

Et è contra an non possint Episcopi, & Prelati Regulares cum suis subditis dispensare, vt non recitent Officium diuinum iuxta ritum Breuiarij Pij V. ad quod tenebantur, sed iuxta aliud Breuiarium approbatum?

Et an ex rationabili causa in hoc possint dispensare, vt aliquando non tamen in perpetuum, nec per modum Constitutionis recitent de Sancto, die, qua essent recitaturi de Feria? Ex part. 8. tractat. 3. Refol. 101.

§. 1. Respondent negatiuè aliqui Canonistæ cum Panormitano in cap. 1. de celebrat. Miss. negantes Papam posse in hoc dispensare: quia putant, id esse de iure diuino, iuxta illud Psalm. 7. *Septies in die laudem dixi tibi*, vel etiam de iure naturali, cum quibus ex Summistis sentit etiam Angelus verb. *Hora*, num. 6. & Rosella eodem, & ex Theologis Sotus l. 10. de Instir. quest. 5. art. 3. in fine, qui asserunt, Papam solum posse dispensare in modo recitandi officium, id est, vt dicatur hoc, vel illud, non autem in substantia ipsa, & omnino, vt Ecclesiastici nihil dicant: quod tamen est falsum.

2. Dico igitur, quòd si quis teneatur ad Horas ratione Ordinis sacri, siue ratione beneficij Ecclesiastici, aut professionis religiosæ, potest Pontifex cum illo dispensare, vt non recitet, cum omnis huiusmodi obligatio solum sit de iure positivo, vt notat Syluester verb. *Hora*, quest. 8. Nauarr. in manual. cap. 25. num. 102. & cap. 11. de orat. num. 24. 25. & 31. Azor. part. 1. l. 10. cap. 13. quest. 9. Suarez de Horis Canonicis, c. 27. n. 37. Sanchez lib. 7. consil. cap. 2. dub. 53. Valquez de benefico. cap. 4. §. 1. art. 1. dub. 12. num. 54. Tol. lib. 2. cap. 14. & alij.

3. A hinc à fortiori infertur, posse Summum Pontificem dispensare cum quocumque Clerico, vel Regulari, vt licitè possit vti Breuiario, quod ei libuerit, ac proinde posse dispensare cum aliquo, vt non reci-

tet Officium iuxta Breuiarium Romanum, ad quod antea tenebatur, & cum eo, qui tenebatur recitare cum Breuiario suæ Religionis, v. g. sancti Benedicti, & non iuxta illud, nec iuxta Romanum Breuiarium, sed possit vti Breuiario sancti Domini, vel quocumque alio alterius Ecclesiæ, vel Religionis, Ratio est, quia superior potestatem habet dispensandi in sua lege, sed secundum communem sententiam qualitas Officij est de iure positivo Ecclesiastico; ergo potest Pontifex in eo dispensare. Hæc est communis sententia. Angelus verb. *Hora*, num. 6. Tabiena dicto 15. num. 16. Syluester q. 8. num. 9. Armilla num. 11. Nauarr. cap. 11. num. 31. dicto 4. de oratione: & cap. 19. n. 217. dicto 3. P. Suarius tom. 2. de Relig. lib. 4. de horis Canonicis, cap. 23. n. 16. P. Reginaldus lib. 18. cap. 12. sect. 6. dub. 2. n. 170. Proposit. 2.

4. E contra verò asserendum est, non posse Episcopos, & Prælatos Religionem dispensare cum suis subditis, vt non recitent Officium iuxta ritum Breuiarij Pij V. ad quod tenebantur, sed iuxta aliud Breuiarium approbatum. Ratio est; quia illa obligatio nascitur ex lege Summi Pontificis, in qua non potest inferior dispensare saltem sine causa, vnde si ita dispenseret, non solum iniusta, sed etiam inualida erit dispensatio, ita Nauarr. c. 11. de oratione, n. 30. §. secundo inferitur. P. Azor. par. 1. lib. 10. c. 13. q. 11. sine, P. Suarius tom. 2. de Relig. lib. 4. de horis Canonicis, c. 11. num. 6. & c. 23. n. 17. P. Reginaldus lib. 18. sect. 6. dub. 2. num. 170. propositio 2. in P. Fillucius tom. 2. rr. 123. c. 6. q. 2. n. 186. Bonac. tom. 1. rr. de horis Canon. disp. 1. q. 3. punct. 1. n. 19.

5. Concedo tamen posse Episcopos, & Prælatos Religionem dispensare cum suis subditis, ex rationabili causa, vt aliquando, non tamen in perpetuum, nec per modum constitutionis, recitent Officium de Sancto, die, qua essent recitaturi de feria, si præsertim mutatio fiat secundum rubricas illius Breuiarij, quo ipsis vti licet, ita docet Tabiena verb. *hora*, dicto 16. num. 17. Armilla ibi, num. 13. qui referunt pro hac sententia Magistrum Vincentium in constitutionibus fratrum Predicatorum, dist. 1. cap. 1. idem docet P. Suarius tom. 2. de Relig. lib. 4. de horis Canon. cap. 11. num. 6. in P. Fillucius tom. 2. tract. 23. cap. 7. quest. 4. dicto. 1. num. 129. Dati tamen potest iusta causa semel, vel bis dispensandi, in vno, vel alio occurrente casu, non autem ad dandam dispensationem permanentem, vt quis possit semper, & pro arbitrio suo id facere, ita P. Suarius cap. 23. n. 17. P. Reginaldus, & P. Fillucius locis citatis; si verò dispensatio daretur ad mutandum Officium propriæ Religionis cum Romano in priuata recitatione, etiam sine causa dari potest: nam secundum nostram sententiam, etiam sine dispensatione fieri potest. Ad mutandum verò Officium vnius Religionis, cum Officio alterius, semel, aut bis, ex rationabili causa dispensatio concedi potest: aduertit autem P. Suarius loco citato, n. 17. in maiorem causam necessariam esse, si detur licentia ad faciendas mutationes alias communi iuri, & consuetudini repugnantes, adeò vt ob hanc rationem videatur nulla, si à tali Prælato abque causa concedatur.

RESOL. LII.

An dispensatio concessa Subdiacono, vt possit uxorem ducere, liberet eum à recitatione Officij diuini.

Et quid est dicendum, si fingamus Titium matrimonium ratum cum Catharina contraxisse & deinde clam ad Diaconum, vel Subdiaconum ordinem, & gradum esse promotum?

Et circa hoc aliqua alia notabilia explanantur. Ex part. 8. tract. 3. Refol. 34.

§. 1. Mega

consecratur dispensatus etiam ad Ordines sacros? Ex part. 8. tr. 3. Ref. 36.

§. 1. Negatiue respondet Bonacina de Horis Canonico, disp. 1. quest. 2. punct. 3. num. 5. & Azorius tom. 1. lib. 10. cap. 5. quest. 5. ubi sic ait: Queritur, an si Romanus Pontifex concedat, ut aliquid quis Subdiaconus uxorem ducat, hoc ipso cum soluat lege Horarias preces Canonicas recitandi. Item, quid sit dicendum, si fingamus Titium matrimonium ratum cum Catharina contraxisse, & deinde clam ad Diaconi, aut Subdiaconi Ordinem, & gradum esse promouit; quem canonum iure, & auctoritate ab Ordinis officio, & munere deictum Summas Pontifex ad suam uxorem accedere compellit: queritur, an eo ipso liber sit ab Horarum Canonicarum penso? Respondetur, minime: nam Graeci Sacerdotes matrimonio sunt iuncti, & tamen diuinum Officium praestare coguntur. Deinde, qui Principis beneficio ab vna aliqua lege soluitur, non continud soluitur ab alia, & ab vno vinculo solutus, non soluitur ab aliis: & relaxatio iuris communis beneficio Principis facta, non ample, sed stricte est interpretanda. Nihilominus tamen iusta subest causa, quia Romanus Pontifex huiusmodi Diaconum, vel Subdiaconum soluat lege preces canonicas recitandi, eo quod difficile, & graue sit onus Clerico rei familiari, & uxoriae vacanti. Ita Azorius. Confirmatur haec opinio, quia dispensatio est odiosa, & stricte interpretanda. Ergo non est extendenda ad accessoria, seu conexa separabilia.

2. Sed his non obstantibus, contrariam sententiam & merito docet Sanchez de matrim. lib. 8. disp. 8. n. 11. ubi sic ait: Hinc infero, Sacerdotem cum quo dispensatum est vt matrimonium ineat, teneri ad Officium diuinum; dum habitum non mutat ad vtendum dispensatione. Quod nondum a statu sacerdotali recesserit, & potest interim celebrare, ac beneficij fructibus frui; ac ceteris Clericorum priuilegijs. Secus autem ubi clericatus deserit, habitum saecularem induens, vt viens dispensatione ad nuptias transeat. Quod iam translatus sit ad statum saecularem, solo indelebili caractere manente: nec gaudeat priuilegijs Clericorum. Quare similiter debet manere ab oneribus exemptus sacerdotio annexis. Nec est simile de degradato, quem omnes fatentur clericali- bus priuilegijs destitui, & tamen ad vtendum horarium astringi. Quia hic ob suam culpam priuilegia amittit, & ideo nec ex ea commodum reportet, tenetur ad onera. Ita Sanchez.

3. Nota tamen, quod ampliatio Sanchez vt non solum a die contracti matrimonij non teneatur Subdiaconus recitare Officium diuinum, sed neque a die, quo habitum saecularem induit, vt viens dispensatione ad nuptias transeat. Quia iam translatus est ad statum saecularem, solo indelebili caractere manente, nec gaudet priuilegijs Clericorum.

4. Sed hanc, inquam, ampliationem non esse admittendam puto cum Squillante tract. de priuileg. Cleric. cap. 7. num. 39. retractans se de his, quae dixerat in tract. de obligat. Cleric. part. 1. dub. 17. Et ratio est; quia antequam Subdiaconus contrahat matrimonium, etiam si habitum saecularem induit, non dicitur assumptisse statum incompatibilem, seu contrarium clericali, quod ex eo patet, quia non amittit beneficia Ecclesiastica, vt concedit idem Sanchez lib. 7. de matrim. disp. 46. num. 13. neque priuilegia Clericorum, vt est communis opinio: ergo non debet manere exemptus ab oneribus, statui Subdiaconi annexis.

RESOL. LIII.
An illegitimus dispensatus, vt possit recipere Ordines, Tom. III.

5 2 est

§. 1. Negatiue sententiam tenet Sanchez de matrim. lib. 8. disp. 1. num. 26. ubi sic ait: Deducitur, quid dicendum sit de illegitimo, cum quo dispensatur ad Ordines, vel vt Clericus fiat? Philippus relatus ab Antonio cap. literas, num. 10. de filijs Presbyter. censet dispensationem hanc extendi quoque ad Ordines sacros; quia si restringenda sit, id erit ad primam Tonfuram, quod aduersarij negant. Et Suarez de censuris disp. 41. sect. 3. n. 3. ait difficile esse vniuersaliter acceptare hanc regulam, vt ea dispensatio intelligatur ad solos Ordines minores; quia in his rebus indefinita aequipollet vniuersali, vnde ait iuxta materiam subiectam, & maxime iuxta receptum verborum sensum, & vsum, in particulari iudicandum esse. At dicendum est, eam dispensationem de solis Ordinibus minoribus intelligi. Quod cum stricte interpretanda sit, satis est, vt in minoribus Ordinibus suum effectum fortiaur. Nec tamen ad primam Tonfuram restringitur, quia aliquid beneficij habet, & permissio in genere mediocritatem respicit, l. finalis, §. 1. C. communita de legat. & l. legato generaliter, ff. de legat. 1. At Ordines minores medij sunt inter primam Tonfuram, & sacros. Ita Sanchez, & alij penes ipsum.

2. Sed contrariam sententiam dicit esse probabilem Coninck de Sacram. disp. 33. dub. 2. n. 29. Quia dispensatio non est ita restringenda, vt non extendatur ad omnia, quae sub rigorosa verborum significatione continentur, vt docent Calderinus, Decius, Rebuffus, Nouarius, Couarruias, & alij: sed praedicta verba in rigoroso sensu, tam significant sacros Ordines, quam minores; ergo etiam ad sacros sunt extendenda. Et confirmatur hoc; nam si restringenda esset dicta dispensatio, deberet intelligi tantum de prima Tonfura. Secundo, quia in his rebus, indefinita aequipollet vniuersali. Tertio, nam petens eam dispensationem a Pontifice, aperte innuit, se petere dispensationem, etiam pro sacris Ordinibus, nam alias non fuisset necessarium adire Pontificem pro ea dispensatione, cum Episcopus potuisset eam eo ad minores Ordines dispensare; quare Pontifex absolute dispensando, videtur etiam pro sacris dispensare.

3. Nota tamen, quod post haec scripta inueni Textam in Theolog. moral. tom. 2. lib. 4. tract. 3. num. 29. docere, quod si Pontifex dispense cum aliquo, vt Ordines recipiat, talis dispensatio extendi potest ad Ordines maiores. Tum, quia dispensatio extendenda non sit ultra propriam verborum significationem; intra illam tamen bene potest extendi, sed intra propriam verborum significationem Ordinis clauduntur non solum Ordines minores, sed maiores; ergo dispensatus simpliciter ad Ordines, vigore talis dispensationis, potest recipere Ordines maiores. Tum etiam, quia Ordo vt sic per se sumptus supponit tanquam pro principali significatione pro Ordine maiori, cum sit quasi nomen analogum. Tum etiam, quia presumendum non est Pontificem cum aliquo absolute ad Ordines dispensantem, velle vt maneat cum Ordinibus minoribus: nam dispensatio scienter facta non debet frustrari suo effectu, neque inutilis effici, cap. si Papa de primil. in 6. Quare bene docet Couarruias, & Sament. dispensationem non ita stricte interpretandam esse, vt illusoria reddatur, & a vera significatione extrahatur.

4. Inferitur ex hac doctrina contra Sanchez illegitimum absolute dispensatum a Papa ad Ordines suscipiendos, posse vigore talis dispensationis ad sacros Ordines promoueri, quia cum Pontifex scienter cum cognitione illegitimitatis absolute cum illegitimo dispensat, vt Ordines accipiat, pie credendum est

PLANE
SIBI
NO. III. IV. V
E. III